

Eduskunnan talousvaliokunnan verojaostolle

ALKOHOLI- JA ALKOHOLIJUOMAVEROSTA ANNETUN LAIN LIITTEEN MUUTTAMINEN

Hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi alkoholi- ja alkoholijuomaverosta annettua lakia siten, että viinin, muiden käymisteitse valmistettujen juomien, välituotteiden ja etyylialkoholijuomaveroryhmän valmisteveroa korotettaisiin ja oluen valmisteveroa alennettaisiin. Veromuutosten seurauksena alkoholijuomien hintojen arvioidaan nousevan kokonaisuudessaan keskimäärin vajaan prosentin. Oluen hinnat laskisivat keskimäärin 1,5 prosenttia, viinien hinnat nousisivat 2,4 prosenttia ja väkevien sekä välituotteiden hinnat nousisivat 3,8 prosenttia. Alkoholiveron tuotto kasvaisi noin 15 miljoonaa euroa vuodessa.

Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry toteaa, että hallituksen esityksessä ehdotetun muutoksen jälkeen Suomen alkoholivero on kaikissa kategorioissa EU:n kireintä. Kireä verotus vaikuttaa haitallisesti Suomen matkailuun, koska erityisesti ulkomaiset asiakkaat reagoivat poikkeuksellisesti katsomiinsa anniskeluhintoihin. Korkeat hinnat heikentävät myös anniskelun kilpailukykyä Suomessa.

Kuluttajien luottamus omaan ja Suomen talouteen on inflaation kiihtymisen myötä heikentynyt. Tämä heijastuu palveluyritysten näkymien vaikeutumisena. Ravintoloiden maksamat elintarvikkeiden tukkuhinnat ovat kohonneet kuluttajahintoja nopeammin. Vuoden 2020 syyskuusta vuoden 2023 syyskuuhun inflaatio oli 17 prosenttia. Samalla aikavälillä ravintoloiden elintarvikeraaka-aineiden tukkuhinnat nousivat 29 prosenttia. Korkojen nopea ja tuntuva nousu syö kuluttajien ostovoimaa ja vaikeuttaa koronarajoitusten jäljiltä velkaisten yritysten rahoitustilannetta.

Ravintola-anniskelu on vähentynyt lähes yhtäjaksoisesti reilut 20 vuotta. Vielä 1990-luvun lopussa anniskelun osuus alkoholin kokonaiskulutuksesta Suomessa oli hieman yli 20 prosenttia. Nykyisin osuus on hieman yli 10 prosenttia ja lasku todennäköisesti jatkuu. Anniskelu toi ravintoloiden myynnistä 50 prosenttia vuonna 2003, mutta nykyisin vain hieman yli 30 prosenttia. Muutos on vaikuttanut dramaattisesti ravintoloiden kannattavuuteen. Alkoholin anniskelu on ravintoloille suhteellisesti huomattavasti tärkeämpää kuin alkoholin myynti päivittäistavarakaupoille.

Anniskellun alkoholin heikko kilpailukyky vaikuttaa myös alkoholiveron tuottoon. Anniskelun osuus Suomen tilastoidusta alkoholikulutuksesta oli 13,5 prosenttia vuonna 2018. Anniskelun osuus alkoholimyynnin arvosta oli peräti 35,1 prosenttia. Alkoholiin liittyvistä työpaikoista 72 prosenttia on ravintoloissa. Alkoholin maahantuonnin vähentyminen siirtäisi kulutusta kotimaisiin kanaviin. Erityisesti anniskelun lisääntyminen vaikuttaisi positiivisesti alkoholiveron tuottoon.

Paras keino siirtää alkoholin kulutusta ravintoloihin olisi laskea anniskelun arvonlisävero 14 prosenttiin. Anniskelu toisi alemmalla 14 prosentin arvonlisäverokannallakin 41 senttiä enemmän verotuloja per keskiolutpullo kuin kaupasta ostettu keskiolutpullo.

Hallituksen esityksessä todetaan perustellusti, että suuri kotimainen alkoholin hinnan nousu lisää paitsi alkoholin laillista maahantuontia ja myös matkustajatuontina tuodun alkoholin laitonta välittämistä kotimaassa. Ensi vuonna käyttöön otettava nikotiinituotteiden vero luo toisen tuotteen, jonka hintaero naapurimaissa myytäviin vastaaviin tuotteisiin on niin suuri, että kuluttajille syntyy motiivi hankkia tuotteita naapurivaltioista.

Alkoholin maahantuonnin synnyttämä matkailu syventää Suomen matkustustaseen alijäämää, joka oli vuonna 2022 noin kaksi miljardia euroa. Tutkimus- ja analysointikeskus TAK Oy:n tekemän selvityksen mukaan suomalaiset kuluttivat vuonna 2023 noin 700 miljoonaa euroa matkustaessaan laivalla Viroon tai Ruotsiin. Matkustajatuonnin lisääntyminen kasvattaa kilpailunvääristymää tuettujen viihderisteilyjen ja kotimaanmatkailun välillä. Viihderisteilyjä tarjoavat varustamot saavat suoraa miehistötukea 38,7 miljoonaa euroa. Suurin epäsuora tuki on palvelujen valmiste- ja arvonlisäverottomuus, joka on 184 miljoonaa euroa vuodessa. MaRa katsoo, että veroratkaisuja arvioitaessa on otettava nykyistä enemmän huomioon matkustajatuonnin negatiiviset vaikutukset matkailuun ja alkoholiveron tuottoon.

Alkoholin maahantuonti on johtanut myös siihen, että varsinkin pienemmällä paikkakunnilla perhe-, hää- ja syntymäpäiväjuhlat ovat siirtyneet sellaisiin ravintoloihin, jotka eivät hae anniskelulupia. Näin toimien niihin ei sovelleta alkoholilakia eivätkä alkoholiviranomaiset valvo heidän toimintaansa. Alkoholilakia noudattavat ravintolat ovat menettäneet asiakkaansa, ja moni pieni paikkakunta (yhdessä muiden syiden kanssa) viimeisenkin hotellinsa.

Hallituksen esityksen mukaan alkoholiveron korottamisen tarkoituksena on ollut valtion tulojen kasvattamisen ohella alkoholin kokonaiskulutuksen ja alkoholiin liittyvien haittojen vähentäminen. Alkoholin kokonaiskulutus on laskenut jo pitkään. Alkoholilakia uudistettaessa pelättiin, että vapaampi sääntely johtaa kokonaiskulutuksen kasvuun. Näin ei kuitenkaan käynyt ja vaikuttaa siltä, että laskevan trendin taustalla on nuorempien

ikäluokkien kulutustottumusten muuttuminen. Tämä trendi jatkunee alkoholiverotuksen muutoksista riippumatta.

Edellä mainituista syistä MaRa ei pidä alkoholijuomaverojen korottamista perusteltuna. Juomakulttuurissa tapahtunut muutos vähentää alkoholin kokonaiskulutusta ja se on muuttanut kokonaiskulutukseen vaikuttavia syy-yhteyksiä. Siksi Suomessa on arvioitava uudelleen alkoholihaittojen torjumiseen vaikuttavia tekijöitä ja korkean alkoholiverotuksen vaikutuksia verotuottoon.

Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry

Veli-Matti Aittoniemi
varatoimitusjohtaja